

HAVAS HENRIK

Ezt is túléltem

HAVAS HENRIK

Ezt is túléltem

B
E
T
E
G
S
É
G
E
M

N
A
P
L
Ó
J
A

KAS Kiadó, 2025

Szerkesztette:
Lukács Tamás

Borítókép © A szerző magángyűjteménye

ISBN 978-615-6915-38-2

Minden jog fenntartva

© Havas Henrik, 2025

© KAS Kiadó, 2025

„Prosztatarákom van” – mondtam Farkasháznak, amikor a stúdióban felvétel előtt megkérdezte, hogy vagyok. A következő *Hócipő*-ben meg is írta, mennyire kiábrándító, hogy a férfiak ötven fölött nem járnak szűrésre. Pedig ez az a kor, amikor a vizezési problémák jelzik, ha valami gond van. Azt is írta, hogy éppen emiatt lett rákos a *Hócipő* szerzői közül kettő, az egyik már meghalt. Megyesi Gusztira utalt, akinek szörnyű halála volt, sokat szenvedett. A másik nyilván én vagyok, aki még megvan.

Most vasárnap kora délután van. Egy óra múlva kezdődik a Real-Barca, addig belevágok a naplóírásba. Hétfőn kezdődik a sugárterápia, délután 1-re kell mennem az Uzsokiba, az onkológiára. Papucsot, törülközőt és fél liter vizet kell vinnem.

Egyébként voltam én annak idején szűrésen a Honvédkórház VIP-osztályán. Gondolom, az RTL intézte barterben, a *Heti Hetes* tagjai ingyen mehettek egy úgynevezett menedzservizsgálatra. Én a Bajor Imivel vállaltam, hogy délelőtt tizenegyől délután négyig olyan alapos vizsgálatnak vetjük alá magunkat, mintha úrhajósnak készülnénk. Hostessek kísérgettek minket, vittek a kardiológustól gasztroenterológushoz. Volt nagylabor meg tüdőrontgen,

két vizsgálat között ihattunk kávét, üdítőt, majd eljött a pillanat, amikor szólt az egyik kisasszony, hogy most megyünk az urológiára.

Bajor visszaült a foteljába, és közölte: nincs az az isten, hogy az ő seggébe nyúljaljanak. Ezt mondtam neki: „Gyáva szar vagy, Imi, nézd meg, én öntudatosan veszek részt a vizsgálaton!” Életemben először kellett a vizsgálópadon térden állni. A doktor valamivel bekente a mutatóujját, aztán matatott egy ideig a végbelemben. Nem volt kellemes, de túléltem. Amikor lekászálódtam, még meg is dicsért, hogy milyen jól viseltem a kellemetlen kutakodást. Megjegyeztem, hogy bár a Bajor művész úr nincs itt, de az ő vizsgálata is ki lett fizetve, úgyhogy tessék még egyszer megvizsgálni. Mondtam is Iminek, hogy szégyellheti magát.

Aztán másnap reggel pisilni akartam, de nem tudtam. Önerőből rájöttem, hogy valószínűleg a begyulladt prosztatata miatt nem jön a pisi, pedig nagyon-nagyon feszít, és nagyon-nagyon fáj. Miután kényszerűen végigálldogáltam az adást, mázlim volt, bent találtam a kórházban az urológust. Nem vitatta, hogy az előző napi vizsgálódás miatt gyulladt be a prosztatám. Hasra fektetett, valamilyen fémcsővet dugott a fenekembe, amiben mínusz akárhány fokos folyadék keringett. Jó három órát feküdtem hason, de aztán tudtam pisilni.

Na, ott és akkor találkoztam azzal a kifejezéssel, hogy PSA, ami valamiféle mérőszáma annak, hogy milyen állapotban van a prosztatata. (A Google szerint valamiféle fe-

hérje, amit a prosztatata termel, és egy vérvétel után derülhet ki, hogy termelődnek-e már rákos sejtek, vagy nem.) Akkor hat körül volt ez a bizonyos PSA-érték, azt mondta a doktor, hogy ez a határérték. Aztán pár év múlva már csak négy volt, és akkor megdicsérték.

Tavaly késő ősszel Szentendrén egy laborvizsgálat után tizenegyet mértek, és egy már nyugdíjas doktornál kötöttem ki. Meglepetésemre, bár letolatta a gatyámat, de békén hagyta a fenekemet. Az ultrahangos vizsgálat után közölte, hogy ad egy beutalót a Honvédkórház urológiájára. Az ultrahangos vizsgálat szerint komoly gond lehet a prosztatámmal. Kérdeztem, hogy – nem mintha hiányolnám, de – miért nem került sor a mutatóujjas mátásra. Mondta, hogy ő a legritkábban alkalmazza, harminc alatt pedig soha. Kérdeztem, miért. Azt állította, nem akarja, hogy megszeressék.

A Honvédkórházban aztán meglepetésemre két urológus is foglalkozott velem. Dr. K. a kezelőorvosomként mutatkozott be, olyan harminc-negyven közötti, tők profinak tűnő, fiatalos doktor, de vele volt afféle mentorként egy idősebb főorvos is. Adategyeztetés közben meséltem nekik, hogy több mint húsz éve jártam már náluk, amikor három órán keresztül hasaltam egy csővel a seggemben. A főorvos közölte, hogy prosztatagyulladás esetén még az ő elődje vezette be ezt a módszert, de már nem alkalmazzák. Végül csak belenyúlt dr. K. a fenekembe, és részletesen elmondta, mit érzékel: egy nagyjából három centiméter hosszú, kemény daganatot.

Perceken belül közölték velem, hogy biopszia vár rám, amiről még én is tudtam, hogy azt jelenti, szövetmintát vesznek abból a bizonyos daganatból. Aztán a vizsgálat majd eldönti, jó- vagy rosszindulatú. Hát rosszindulatúnak bizonyult. Az eredményt dr. K. közölte velem azzal, hogy már várnak az Uzsoki Utcai Kórház onkológiáján, de előbb még egy CT-vizsgálaton kell részt vennem, ami sorsdöntő. Ebből jól jöttem ki: mint kiderült, a daganat rosszindulatú ugyan, de nincs áttét, egy tokban helyezkedik el.

Dr. K. és az onkológus, dr. P. egybehangzóan vázolta fel a jövőmet. A terápia már május elején elkezdődött, a Honvédkórház urológiáján. Dr. K. közölte, hogy hormonkezelésen kell átesnem. Amikor megkérdeztem, mi az, kijelentette, hogy lényegében sterilizálnak. Még hozzá is tette: ez nem más, mint kémiai kasztráció. Mit mondtak, nem esett jól, amit hallottam. Annyit azért megértettem, hogy a prosztaták hormonérzékeny daganat: a tumor növekedéséhez férfi nemi hormonra, tesztoszteronra van szüksége, ezért a betegség kezelésében nagyon fontos szerepe van a hormonterápiáknak (endokrin terápiáknak). A nagyjából kétéves hormonkezelés két injekcióval kezdődött – megjegyzem, Ágnesnek kellett kiváltania a patikában. Jó nagy adagot kaptam, ilyet se láttam még. A vizsgálóágyon feküdtem, az egyik oldalról dr. K., a másiktól az asszisztense szúrta hasba.

Majdnem azzal folytattam a naplót, hogy az urológia után kezdődhetett a sugárterápia, de majdnem elfelejtet-

tem, hogy dr. K. búcsúzáskor annyit azért még mondott, hogy ne csodálkozzak, ha mostantól a terápia végéig nem lesz merevedésem. Sajnos egyikünk sem nevetett hozzá.

Na és holnap, azaz május 12-én, hétfőn kezdődik a sugárkezelés. Állítólag nincs mitől félnem, és én nem is félek. Azért nem, mert alapvetően nem érdekel. Nem vagyok orvos, de elég jó emberismerő. Dr. K. és dr. P. az én laikus meglátásom szerint jó szakember, és lelkiismeretes. Ami meg engem illet, talán egyetlen jó tulajdonságom az, hogy fegyelmezett vagyok. Aztán majd meglátjuk.

Ágnes már kinyomtatta, mit ehetek-ihatok, és mit nem. Ez azért jópofa, mert most vett nekem sörcsapot, amikor nem ihatok majd sört. Nálunk, Tahi környékén pár nap múlva indul az eperszezon, de azt se ehetek, és még vannak egyéb problémák, de ezek talán egy év múlva már megoldódnak. Szombaton Visegrádon ebédelt a család. Az unokaöcsém megkérdezte, segíthetne-e valamiben. Zsófi meg a Peti, a két unoka közölte, hogy szeret. Havasné meg az Ágnes nem nyilatkozott.

Jut eszembe! Ágnes azt mondta, az a negyvenöt napos terápia napi munka mellett pont elég ahhoz, hogy neki-kezdjünk egy regénynek. Kijelentette, hogy ő motivált. Ha ezt nem hallottam volna már tőle tucatszor, akkor még el is hinném, de ez rám is igaz.

Miközben Ágnesnek diktálok, fél szemmel a tévét nézem. A hangot ugyan levettem, de azért figyelem az atlétikai váltóvilágbajnokságot. Számomra nem váratlan, de azért mégiscsak elképedek, hogy Kína milyen fantasztikus

helyszínt biztosított a versenynek. A pálya mögött felhőkarcolók, a stadion – hogy közhellyel éljek – valóságos ékszerdoboz. Természetesen mint mindig, most is a németeknek drukkolok, meg persze azért szorítok, hogy a kedvenceim, az amerikaiak meg a jamaicaiak ne váltsák túl magukat.

Ágnes valamikor atlétának indult, a legjópofább története az, hogy amikor egyszer csak második lett, mérgeiben a szemébe dobta az ezüstérmét. A nagypapája, aki általános iskolai igazgató volt, utánavitte. Nekem ilyen élményeim nem nagyon voltak, bár azt soha nem felejttem el, hogy valamikor harmadikos koromban, miközben kezdő voltam a gimi kosárlabdacsapatában, tornaórán gátat kellett futnunk. Talán olyan hatvan méter lehetett a táv laza salakon, de én háromszor is végigfutottam, és életem egyik legjobb élménye volt, ahogy majdnem klasszikus stílusban, nyújtott lábbal léptem át az akadályokat. Aztán sorkatonaként a kiképzésen összeharátkoztam Horváth Attilával, az aktuális tájékozási futóbajnokkal, akivel állandóan barkochbáztunk a politikai fejtágítók alatt. Büntetésből legalább kétnaponta körbe kellett futnunk a Klementina repülőbázis kifutópályáját csizmában.

Nagyon jól ment a futás. Apám még bevonulás előtt kioktatott, hogy csak a leghasználtabb, legócskább csizmát húzzam fel, sőt anyám rémületére konyharuhával gyakoroltuk, hogyan kell feltekerni a kapcát, hogy aztán ne törje fel a lábamat. Nem túlzás, mert magam láttam,

olyan pusztítást képes végezni a ráncos kapca, hogy volt olyan katona, aki a napi kiképzés végén szép adag vért öntött ki a csizmájából. Egyébként Attila lett a személyi edzőm, és elmagyarázta, hogyan kell fejben kétszer megkerülni Közép-Európa leghosszabb kifutópályáját. Anynyira belejöttem a futásba, hogy később beneveztek a hadosztály terepfutó versenyére. Nem is lepett meg, hogy az első hatban végeztem.

Visszatérve a kamaszkorhoz, 1966-ban végigültem a budapesti atlétikai Európa-bajnokság délutáni versenyeit. Boldog voltam, amikor Varjú Vili megnyerte a súlylökést, de igazából Mecser Lajosnak drukoltam 5000 méteren. Sokszor álmodoztam arról, hogy valamilyen futó- vagy kerékpárversenyen az utolsó pár száz méteren robbantok, és fergeteges sprinttel első leszek. Biciklivel gyakran versenyeztem a barátommal. A parkban köröztünk, hagytam elmenni, aztán sohasem sikerült lesprintelnem. Nekem hiába volt versenybiciklim, neki meg egy kurva nehéz férfi Csepel kerékpárja, a végén mindig ő nyert, mert erősebb volt nálam. Azért az valahol felháborító, hogy soha nem volt a lábamon nemcsak szögescipő, de még stoplis se. Csizma meg surranó volt, de az ember nem lehet élete végéig katona csak azért, hogy nyerjen valamit.

2025. május 12., hétfő – sugárterápia 1. napja

Pár hete a fejemben van ez a dátum, de nem érdekel különösebben. Havasné tudja, hogy ma kezdődik a sugárterápia, de nincs abban az állapotban, hogy tudatosuljon benne, mit is jelent ez. Reggelinél azt mondta az Ági, hogy ő alig aludt. Együtt megyünk az Uzsokiba. 13 óra volt megbeszélve a főorvossal. Pontban egykor fogad, bemutat a kolléganőinek. Nincs kérdésem, így aztán egy asszisztens elkísér a kezelőbe. Mivel fogalmam nem volt, hogy mi vár rám, melegítőben érkezem. Tornacipő, papucs, gatyale, irány a CT. Az alsógatya két centivel lejjebb kerül, ettől eltekintve abban a ruhában fekszem be a gépbe, amiben jöttem.

Az asszisztens kicsit igazgat, hamar rájövök, hogy minden rendben van, ha a helyére kerül a talpam meg a fejem. Az asszisztens mondja, szűk negyedóra alatt végzünk. A készüléknek az az alkatrésze, amelyik le-föl mozog az ember fölött, az most egy helyben áll, és zümmög. Pici várakozás, aztán csend. Asszisztens jön, lekászálódok. Mint kiderült, a CT, amiről azt hittem, hogy most segít eldönteni, melyik területet célozzák meg a sugarakkal, az már nem játszott, csak a belek meg a has állapotát nézték meg. A célterületet már egy korábbi vizsgálat során

megállapították. A főorvos felkészített rá, hogy számítsak bőrpírra, esetleg hasmenésre, hólyaghurutra. Ha Ágnes nem lenne, nem is tudnám, mire kell figyelnem. Felírnak valami gyógyszert is, pont ezekre a tünetekre, hazafelé kiváltom.

Ja, az alatt a pár perc alatt, amíg a főorvosra vártam, szót váltottam egy hatvan körüli hölgygel. Elment előttem, és megkérdezte: „Na mi a helyzet, Havas úr?” Mondtam, mire várok, aztán megkérdeztem, vele mi van. Kicsit bonyolultan azt magyarázta, hogy ő ugyan rendszeresen járt mammográfiára, mégis búcsúznia kellett mindkét keblétől. Először csak egy borsónyi daganatot találtak a bal melle alatt, de nagyon rossz helyen volt. Túl van a kemo-terápián meg a sugárkezelésen, vidáman mondja, hogy egészségesnek nyilvánították, de azért időnként vissza kell járnia. Miután gratulálok, hasonló jót kíván.

Majdnem elfelejtettem a jó hírt! Az eredetileg beígért negyvenöt sugárkezelésből végül csak huszonnyolc maradt. Igaza lesz Attilának, az unokaöcsémnek: jó eséllyel végzünk június 25-ig, a születésnapomig.

Ja, még egy apróság: a főorvosnál eszembe jutott, hogy Kisorosziban van még sör a sörcsapban. Persze nem azt kérdeztem, hogy megihatok-e azt az egy-két korsót, hanem hogy időnként, néha egy keveset, éppen csak nagyon mértékkel ihatok-e sört. A főorvos elmosolyodott, aztán közölte, hogy ha tartom magam ahhoz, amit az előbb mondtam, akkor igen. Na most mit veszíthetek? Ma pár perc sugárkezelés után elhatároztam, hogy egy életem,

egy halálom, nem hagyom megromlani azt a maradék sört a sörsapban. Ágnes most szól, hogy olyan sok már nem lehet benne, mert amikor vacsoránál ittam egy második pohár sört, annak már alig volt habja. Na rendben van, ahogy látom, az irsai olivéres üvegben még van bor, megpróbálkozunk egy fröccsel.

Amiért kurva ideges vagyok, az az, hogy a környékünkön, Tahitótól a centrumban most kezdődik az eperszezon, és Ágnes szerint nem ehetek epret. Ezenkívül a Havasnének meg Adriennek egész oldalas tájékoztatót adott arról, hogy mit ehetek, és mit nem. (Adrienn a kolléganőm volt tavaly, amikor Gattyánéknál dolgoztunk, őt másokkal együtt nagyon gyorsan kirúgták. Most hente kétszer-háromszor afféle házvezetőnő nálunk, Kisorosziiban.) Lehet, hogy tegnap délután károsítottam az egészségemet, de egy vékony szeletet vágtam abból a füstölt szalonnából, amit pár hete az ácsi rokonok hoztak. Simán bezabáltam zöldhagymával meg egy szelet fehér kenyérrel.

A tegnapi nap krónikájához tartozik még, hogy Ágnes addig dumált, amíg megnéztük a Netflixen a *Nagyik* című filmet. A helyszín egy olasz étterem, az új tulaj egy bal-fasz olasz. Kurva jó ötlet, hogy nagymamák főzzék azt a kaját, amitől nemcsak az unokák, de mindenki más döglik a gyönyörtől, de elég szarul megcsinálva. Bár játszott benne két remek színész, a pasas Vince Vaughn, őérte Ágnes van oda, és kurva ideges, mert állandóan összekeverem Matthew Perryvel. Susan Sarandon viszont mindhárman

kedvence, még a Havasné is csípi. Szóval kurva nagy ötlet, elég gyenge kivitelezés. Ágnes kérdésére Havasné tízből nyolcast adott, én hetest, mert félek az Ágnestől. Valamikor azt diktáltam neki, hogy szörnyű természete van. Na mindegy, önkritikát gyakorolt, és csak egy ötöst adott.

„Így emlékszik, tanár úr?” – kérdezi Ágnes, miközben diktálok.

Mindig meglepődik, hogy mi mindent megjegyzek, mi mindent észreveszek. Szombat reggel például a reggeli-nél mondtam, hogy Ágnes kócosan úgy néz ki, mint egy ukrán menekült. Aztán amikor indulni készültünk, kigurított a vendégszobából egy kurva nagy bőröndöt. „Ezek szerint megjött a kijeji gyors” – vettem oda. Javára írom, hogy szívből kacarászott. Na ennyit a sugárterápia első napjáról.

2025. május 13., kedd – 2. nap

Ma ugyanaz történt, mint tegnap. 11.50 a megadott időpont, a protokoll szerint Ágnes a főorvos kezébe nyomja a kezelőlapomat, amit ő aztán személyesen visz át a kezelőbe. Egy-két perc múlva már hívnak is. Az eljárás tegnap óta nem változott, a tornacipőt papucs váltja, felfekszem a CT-berendezés „fekvő” részére. Már tudom, hogy körülbelül egy percig a daganat környékét térképezi fel a gép, majd négy-öt percig maga a sugárkezelés következik.

A magyar egészségügyben talán ritka jelenségről van szó, de itt, az Uzsoki onkológiáján minden profin működik. Megszoktam, hogy mint más ismert embereket, engem is a szokottnál szívélyesebben kezelnek. Itt most ennek nyoma sincs. A személyzet, élén a főorvossal előzékeny, de szívélyesnek nem mondanám.

Az alatt a rövid idő alatt, amíg kinn a folyosón várakoztam, ketten is megszólítottak. Egy láthatóan megtört férfi a fáradt feleségével ül mellettem. Valamiféle torokrákja van, meg sem merem kérdezni az esélyeiről. Ő maga mondja, hogy túl van a kemón, harmincegy sugárkezelésen, de már elszállt minden reménye. Nem tudom, mire szolgál az a cső, ami az orrából a füle mögé kanyarodik, de oda se merek nézni.

Érkezik egy másik házaspár, a férfi szervusszal köszön. Életemben nem láttam, de hozzászoktam, hogy sokan ismerősnek vélnek, és számukra természetes, hogy tegezőnek. A jelek szerint most is erről van szó, nem ismerjük egymást. Aztán mégiscsak kiderül, hogy van valami közünk egymáshoz. Vastagbélrákja van. Próbálom vigasztalni, hogy tizenkét évvel ezelőtt én már átestem egy műtéten. Mázhim volt, a betegségemnek nem volt utóélete, se kemó, se sugárkezelés. A feleség tárgyilagosan közli, hogy a férjének nincs ilyen szerencséje, ők a műtetre várnak, a sugárkezelés célja éppen az, hogy a lehető legkisebbre zsugorítsák a daganatot, ami a végbélnél van.

Gyorsan végeztünk, Ágnesnél ebédelünk. Megtudom, hogy egyáltalán nem mindegy, mit eszem, mit iszom a következő hónapokban. Tehát nem javasoltak a puffasztó ételek, például a káposztafélék és a hüvelyesek, az italok közül minden, ami szénsavas, és az alkohol is csak mértékkel. Aztán csöng a telefon, Zsófi, az unoka hív, kérdezi, mi volt. Mondom, semmi, ugyanaz, mint tegnap. Visszakérdezek: mi van a szakdolgozatával. Közli, hogy a témavezetője javaslatára újra kell programozni az egészset. Nyög, hogy nincsenek szignifikáns adatai. Olyan közhelyeken kívül, hogy álljon pozitívan a dologhoz, nem nagyon tudok mást mondani neki.

Érdekes, múlt héten együtt ebédelttem a Gattyán-birodalom egyik főnökével, aki olyan kedves dolgokat kérdezett, mint hogy hetvenhat évesen mit várok még az életől, meg foglalkozom-e a halállal. Mondtam neki, hogy

ez mind-mind foglalkoztat, de pillanatnyilag jobban érdekel, hogy miért küldött az MVM egy több mint egymilliós számlát. Ági próbált időpontot kérni az ügyfélszolgálattól, de nincs válasz se e-mailen, se telefonon.

Hívom az ügyvédemet. Madeirán van, éppen IV. Károlynak, az utolsó magyar királynak a házánál nézelődik a feleségével. Mondom, hogy keressék már meg a fényképezőgépem kupakját, pár évvel ezelőtt valahol ott vesztettem el a környéken. Dr. Soós előadja, hogy láttak egy kupakot a helyi múzeumban, alá volt írva: „dr. Havas hagyta el”. Jót nevetgélünk, én meg arra gondolok, milyen jó lenne azon a kis vulkanikus szigeten sétálni az óceánparton, vagy fent a sziklák meg a patakok környékén. Na, vár a harmadik nap.